

УДК 351.745.7

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2023.1.26>

Ю. О. Шишацька

аспірантка кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розшукової діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

СПЕЦИФІКА ЗАЛУЧЕННЯ КОНФІДЕНТІВ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

В статті автор визначає особливості залучення конфідентів до проведення негласних слідчих (розшукових) дій, як однієї з форм конфіденційного співробітництва. Так, автор зазначає, що використання конфіденційного співробітництва не повинно обмежуватись лише негласними слідчими (розшуковими) діями, адже конфіденційне співробітництво – це в першу чергу інструмент, а порядок застосування такого інструменту повинна вирішувати та особа, яка проводить відповідну процесуальну дію. Тому аналіз даної форми співробітництва повинен відбуватися нерозривно з аналізом відповідної процесуальної дії або оперативно-розшукового заходу. Перелік осіб, які можуть залучатися до конфіденційного співробітництва, в першу чергу буде залежати від форми такої взаємодії. Однак факт будь-якого співробітництва повинен бути належним чином зафіксований. Але порядок такої фіксації кримінальним процесуальним законодавством не визначено. Наявний в літературі перелік ключових умов контракту є досить детальним і обґрунтованим, проте автор з таким рівнем деталізації не погоджується. В даному випадку такий контракт більше схожий на посадову інструкцію, а не на юридичне оформлення взаємовідносин між уповноваженим працівником правоохоронного органу та конфідентом. Автор вважає, що забюрократизованість даного документу не дозволить краще забезпечити права осіб, які залучаються до конфіденційного співробітництва, а лише налякає потенційного конфідента підписувати такий «складний» документ в умовах конспірації. Більшість питань, які пропонується вирішувати в такому документі, мають або вирішуватися іншими нормативними документами, або обговорюватися усно без фіксації. Очевидно, що укладення контракту краще забезпечує права всіх учасників конфіденційного співробітництва, проте такий контракт не може врегулювати всі питання, пов'язані з конфіденційним співробітництвом.

Ключові слова: конфідент, конфіденційне співробітництво, негласні слідчі (розшукові) дії, угода, контракт, працівник оперативного підрозділу.

Постановка проблеми. Однією з форм конфіденційного співробітництва є залучення конфідентів до проведення негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, передбачених КПК України. Перелік НС(Р)Д, до яких можуть бути залучені конфіденти, законодавцем не визначено, і такий перелік повинен в першу чергу залежати від специфіки самої процесуальної дії та завдань, які ставить перед собою слідчий або інша уповноважена на те особа. В той же час необхідно підкреслити, що чинне кримінальне процесуальне законодавство досить погано нормативно регулює можливість залучення до конфі-

денційного співробітництва осіб при проведенні необхідних процесуальних дій. Як слушно зазначає О.І. Козаченко, «жодна із статей, які регламентують проведення НС(Р)Д, не містить вказівки про можливість залучення до їхнього проведення на конфіденційній основі «інших осіб», окрім єдиного випадку – ч. 1 ст. 272 КПК України... Отже, буде логічним припустити, що залучення на конфіденційній основі «інших осіб» до проведення всіх інших НС(Р)Д буде незаконним. Але цей висновок суперечить нормі ч. 6 ст. 246 КПК України, де зазначено, що за рішенням слідчого чи прокурора до проведення

негласних слідчих (розшукових) дій можуть залучатися також інші особи. У цій нормі законодавець не встановлює жодних обмежень щодо випадків, у яких до проведення НС(Р)Д можуть залучатися інші особи» [1, с. 246]. При цьому необхідно ще раз підкреслити, що використання конфіденційного співробітництва не повинно обмежуватись лише негласними слідчими (розшуковими) діями, адже конфіденційне співробітництво – це в першу чергу інструмент, а порядок застосування такого інструменту повинна вирішувати та особа, яка проводить відповідну процесуальну дію. Тому аналіз даної форми співробітництва повинен відбуватися нерозривно з аналізом відповідної процесуальної дії або оперативно-розшукового заходу.

При здійсненні конфіденційного співробітництва залучаються конфіденти. В той же час необхідно підкреслити, що саме процесуальний та правовий статус таких осіб і визначає характеристику конфіденційного співробітництва, а тому такий аналіз також є критичним фактором при оцінці конфіденційного співробітництва як правового явища.

Мета статті – дослідити особливості залучення конфідентів до проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а також виокремити особливості умов укладання контракту між конфідентом та працівником оперативного підрозділу.

Аналіз наукових досліджень, публікацій та виклад основного матеріалу. М.В. Багрій та В.В. Луцик зазначають, що особи, які залучені до конфіденційного співробітництва, мають наступні права: «одержувати від працівників правоохоронних органів роз'яснення про свої завдання, права та обов'язки; знати правові наслідки своїх дій під час виконання завдань, у т.ч. передбачені кримінальним законодавством; знати обставини, що виключають злочинний характер діяння; відмовитись від виконання завдань, які, на їх думку, суперечать закону або можуть нести загрозу для їх здоров'я чи життя; укладати контракт про конфіденційну співпрацю, у т.ч. такий, що передбачає можливість включення періоду їх співпраці як основного роду занять до трудового стажу, що дає право на отримання пенсії;

використовувати з метою конспірації документи, які зашифровують особу; одержувати винагороди та інші компенсації, у т.ч. обумовлені контрактом; одержувати у встановленому порядку кошти на відшкодування матеріальних витрат, понесених ними під час виконання завдань, а також компенсації за шкоду, спричинену їх здоров'ю або нанесену їх майну у зв'язку зі співпрацею; оскаржувати неправомірні дії правоохоронного органу або його працівників. До основних обов'язків відносяться наступні: виконувати (якщо вони не суперечать закону) завдання правоохоронного органу щодо сприяння протидії злочинам; дотримуватися за умов контракту або співпраці у разі безконтрактної форми; не розголошувати інформацію, що стала їх відома у процесі співпраці» [2, с. 119–120].

В.Г. Уваров за статусом осіб, конфіденційне співробітництво з якими може використовувати слідчий, диференціював на «осіб, що сприяють на конфіденційній основі діяльності уповноважених оперативних підрозділів, осіб, які одноразово конфіденційно співробітничать у межах конкретного кримінального провадження (свідки, фахівці тощо)» [3, с. 164].

А. Савченко, аналізуючи конфідентів, щодо яких може застосовуватися ст. 43 КК України («Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації»), виокремив шість груп конфідентів:

«1) негласні співробітники оперативних підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність;

2) співробітники інших підрозділів органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, яка відповідно до ч. 4 ст. 8 ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність» залучені до виконання певних доручень у ході проведення оперативно-розшукової діяльності;

3) співробітники розвідувальних органів України, які згідно із Законом України «Про розвідувальні органи України» мають право застосовувати методи й засоби оперативно-розшукової діяльності в порядку, визначеному Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність»;

для виконання покладених на них завдань з отримання розвідувальної інформації та гарантування безпеки своїх співробітників;

4) штатні і нештатні негласні співробітники спеціальних підрозділів у боротьбі з організованою злочинністю органів внутрішніх справ і Служби безпеки України, яких укорінено на підставі письмового доручення під легендою прикриття в організовані злочинні групи та злочинні організації для розкриття організованої злочинності і притягнення винних до відповідальності;

5) учасники організованих злочинних груп чи злочинних організацій, котрі погодились на співробітництво з працівником оперативного підрозділу;

6) інші особи, які погодились на проникнення в злочинну групу для виконання спеціального завдання» [4, с. 25].

Н.Я. Маньковським запропоновано доповнити ст. 272 КПК України інформацією наступного змісту: «5. До виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації можуть бути залучені:

1) гласні та негласні працівники оперативних підрозділів органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність;

2) співробітники розвідувальних органів України;

3) члени організованої злочинної групи чи злочинної організації, які погодились співробітничати з працівником оперативного підрозділу;

4) інші особи, які погодились на впровадження в організовану злочинну групу чи злочинну організацію для виконання спеціального завдання» [5, с. 41].

Відповідно до ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність», в процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності можуть залучатися гласні і негласні штатні та позаштатні працівники. Очевидно, що в межах нашого дослідження нас будуть цікавити лише негласні позаштатні працівники, адже саме їх залучають до конфіденційного співробітництва. З цього приводу В.П. Климчук зазначає, що «негласні позаштатні працівники оперативних підрозділів – це особи, з якими оперативні працівники встановили конфіденційне співробітництво, відповідно до зазначених вище норм права» [6, с. 330].

В цілому необхідно зазначити, що на даний момент відсутні чіткі обмеження щодо можливості чи неможливості залучення окремої категорії осіб до конфіденційного співробітництва. Аналізуючи це питання, в черговий раз необхідно підкреслити, що перелік осіб, які можуть залучатися до конфіденційного співробітництва, в першу чергу буде залежати від форми такої взаємодії. Однак факт будь-якого співробітництва повинен бути належним чином зафіксований. Але порядок такої фіксації кримінальним процесуальним законодавством не визначено.

В процесуальній доктрині присутня позиція, що в процесі проведення негласних слідчих (розшукових) діяч мають місце три види оформлення такої співпраці: «усна домовленість (застосовується, коли отримання згоди про співробітництво в письмовій формі неможливо або недоречно); розписка (підписка про співпрацю) як акт одностороннього волевиявлення громадянина; контракт» [7, с. 3]. К.В. Антонов зазначає, що «перелік умов, що мають бути закріплені в контракті, визначається індивідуально і залежить від характеру виконуваної роботи, особистих і ділових якостей особи, яка приймає зобов'язання сприяти органам досудового розслідування, його реальних можливостей брати участь у певних заходах. У контракті можуть передбачатися особливі умови, пов'язані з результатами участі у проведенні негласної слідчої (розшукової) дії, зокрема зі збереження інформації, що становить державну таємницю. У зв'язку з цим контрактом можуть встановлюватися вимоги до конфідента, наприклад, пов'язані з обмеженням його права виїзду за кордон у межах встановленого терміну після закінчення дії контракту» [7, с. 5]. С.М. Салтиков виділяє такі «документи, необхідні для залучення особи до конфіденційних відносин за ст. 275 КПК України:

- письмова згода особи-конфідента;
- постанова слідчого про залучення до конфіденційного співробітництва;
- протокол попередження про недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування та/або пам'ятка про процесуальні права та обов'язки конфідента;

- постанова слідчого про забезпечення конфіденційних відомостей про особу;

- повідомлення прокурора про факт залучення особи до конфіденційного співробітництва [8, с. 131].

Н.В. Неледва, аналізуючи можливу структуру та умови такого контракту, зазначає, відносить до особливих умов контракту наступні умови:

1) персональна гарантія. «Інформація про конфідента має зберігатися у тайні, у зв'язку з конспіративною сутністю такої роботи та його бажанням забезпечити власне життя і здоров'я та його найближчого оточення. Контракт може зумовлювати умови безпеки особи, яка надає допомогу, і членів його сім'ї, включаючи як загальні, так і індивідуальні умови (зміна зовнішності; видача нових документів, що засвідчують особу; переїзд в іншу місцевість тощо)» [9, с. 140]. Науковець погоджується з К.В. Антоновим, який зазначає, що «виокремлення нових пріоритетів у кримінальному провадженні держава має враховувати особисту безпеку суб'єктів їх забезпечення, а саме осіб, укорінених у злочинне середовище, бо їхньому життю та здоров'ю загрожує особлива небезпека. Необхідність забезпечення безпеки осіб, які на конфіденційній основі залучалися до проведення НС(Р)Д, постало перед правоохоронними органами протягом останніх років, коли багато учасників процесу стали ухилятися від участі у С(Р)Д під час досудового розслідування та судового провадження для надання свідчень. Такі відмови були пов'язані з побоюванням розкриття факту конфіденційної співпраці з правоохоронними органами та виникненням у зв'язку із цим реальної загрози для життя та здоров'я як свого, так й близьких родичів» [10, с. 370];

2) конфіденційність. «Якщо конфідент отримав інформацію, зокрема не захищену законом, а також відомості, які можуть розглядатися як державна або комерційна таємниця, то він не має права повідомляти її третім особам без згоди замовника. Щодо окремих видів інформації можуть бути встановлені особливі обмеження, зокрема, обмеження його права виїзду за кордон» [9, с. 140];

3) інструктаж. «Конфідент має бути ознайомлений не тільки з можливими варіантами розвитку подій під час виконання предмета контракту, але й про механізми та сталі технології здійснення такої діяльності, зокрема про всі можливі ризики такого виконання. У процесі встановлення та підтримання відносин конфіденційного співробітництва уповноваженим законом суб'єктам необхідно враховувати не лише відповідність особи, яка залучається до негласного співробітництва, вимогам, поставленим до не й закріпленим у відповідних підзаконних нормативно-правових актах, але й деякі етико-правові складники цієї діяльності» [9, с. 140];

4) оплата – «усна або письмова домовленість між замовником та конфідентом щодо передачі та отримання узгодженого розміру матеріальних, або інших персонально визначених благ» [9, с. 140];

5) форс-мажор – «виникнення обставин, за які жодна сторона не відповідає або навіть, якщо і несе відповідальність, але з об'єктивних причин не має можливості їх виконати, або нести відповідальність» [9, с. 140];

6) верифікація. «Замовник має право в будь-який час перевірити хід і якість роботи, виконуваної конфідентом, не втручаючись у його діяльність. Неякісне виконання завдань конфідентом є підставою одноособової та безапеляційної відмови замовника від прийнятих зобов'язань. Приймання замовником роботи, виконаної конфідентом, підтверджується внесенням отриманих замовником даних до кримінального провадження» [9, с. 140];

7) індивідуальні умови. «Контракт містить як загальні, так і індивідуальні умови співпраці. Всі окремі умови співпраці мають бути деталізовані з урахуванням вимог сторін» [9, с. 140];

8) відмова. «Замовник та конфідент мають змогу в односторонньому порядку відмовитися від виконання договору (контракту). Одностороння відмова від контракту може бути зроблена в будь-який час, окрім часу фактичного виконання конфіденційного співробітництва» [9, с. 140];

9) строки. «У контракті вказується тільки початковий термін виконання робіт або послуг. Конфідент не несе відпові-

дальності за порушення як початкового, так і кінцевого термінів виконання робіт. За усним погодженням між сторонами обговорюються проміжні терміни завершення окремих завдань» [9, с. 140].

У висновку слід зазначити, що такий перелік ключових умов контракту є досить детальним і обґрунтованим, проте ми з таким рівнем деталізації не погоджуємося. В даному випадку такий контракт більше схожий на посадову інструкцію, а не на юридичне оформлення взаємовідносин між уповноваженим працівником правоохоронного органу та конфідентом. Ми вважаємо, що забюрократизованість даного документу не дозволить краще забезпечити права осіб, які залучаються до конфіденційного співробітництва, а лише налякає потенційного конфідента підписувати такий «складний» документ в умовах конспірації. Більшість питань, які пропонується вирішувати в такому документі, мають або вирішуватися іншими нормативними документами, або обговорюватися усно без фіксації. Очевидно, що укладення контракту краще забезпечує права всіх учасників конфіденційного співробітництва, проте такий контракт не може врегулювати всі питання, пов'язані з конфіденційним співробітництвом. У зв'язку з цим ми вважаємо, що такий документ повинен містити такі ключові умови:

1) сторони. Очевидно, що контракт має бути засекреченим, а тому в ньому мають бути зазначені відомості, які дозволять ідентифікувати учасників конфіденційного співробітництва. При цьому важливо, щоб такі відомості стосувалися не лише конфідента, а і уповноважену особу відповідного правоохоронного органу, на якого також прямо покладаються обов'язки і який відповідає за організацію конфіденційного співробітництва.

2) предмет співробітництва. Тут необхідно описати, що саме має зробити конфідент для того, щоб таке співробітництво відповідало меті його проведення. Цей пункт також в першу чергу виступає гарантією для конфідента, що в межах співробітництва у нього не вимагатимуть виконання специфічних завдань, на які він не погоджувався і які можуть стати загрозою конфіденційного спів-

робітництва. Очевидно, що в повній мірі описати всі деталі такого співробітництва в контракті неможливо, проте тут мають бути зазначені ключові напрямки: участь у проведенні окремих процесуальних дій, передача інформації тощо;

3) строк. Н.В. Неледва абсолютно правильно зазначає, що строк є важливою умовою контракту про конфіденційне співробітництво. В той же час ми хочемо звернути увагу не на початок конфіденційного співробітництва, а на момент його завершення, який має бути чітко зазначений в такому контракті. В залежності від обставин момент закінчення співробітництва може визначатися або певною датою, або подією, у зв'язку з настанням якої в подальшому конфіденційне співробітництво може бути завершене (наприклад, повідомлення про підозру особам, які залучені в діяльність злочинного угруповання або затримання особи, відносно якої конфідент надає інформації). В даному випадку не має значення, в якій саме формі буде виражено факт закінчення дії контракту про конфіденційне співробітництво, проте вкрай важливо, щоб контракт не був безстроковий, адже це дозволить працівникам правоохоронних органів вимагати від конфідента виконувати обов'язки навіть тоді, коли фактично буде досягнуто завдання, які ставилися перед уповноваженою на те особою з самого початку.

4) винагорода. Якщо конфідент погоджується на укладення контракту, то це означає, що таке конфіденційне співробітництво буде максимально «офіційним», а тому можна стверджувати, що таке співробітництво повинно забезпечуватися наданням певних благ особі, яка на нього погодилась. Винагорода може бути виражена як у грошовій, так і будь-якій іншій формі. Крім того, винагорода може бути виражена і у формі здійснення (чи нездійснення) певних дій на користь конфідента чи інших осіб, які будуть зазначені в контракті. Власне форма винагороди в даному випадку не має значення, проте ми переконані, що відсутність згадки про будь-яку винагороду вказує на фіктивність такого контракту або його підписання під примусом. У зв'язку з цим

підкреслюємо, що винагорода є важливою умовою контракту, без якого такий документ існувати не може.

5) заходи безпеки щодо конфідента. І останньою ключовою умовою контракту з конфідентом є перелік заходів безпеки, які можуть та (або) будуть застосовані до особи, яка погодилась на конфіденційне співробітництво. Важливість даного пункту досить складно переоцінити, адже конфідент, приймаючи участь у конфіденційному співробітництві, ризикує своїм майновим статком, здоров'ям, а в деяких випадках і життям. У зв'язку з цим особа має бути переконана, що в ході всього конфіденційного співробітництва, а також по його завершенню під час всього кримінального провадження (а в деяких випадках – і протягом певного періоду часу після його завершення) до неї в обов'язковому порядку будуть застосовані відповідні заходи, які дозволять гарантувати безпеку як самому конфіденту, так і його близьким родичам чи членам сім'ї (за необхідності). Значення саме даного пункту в контракті також підкреслюється значною увагою серед науковців та практиків саме до питання забезпечення безпеки осіб, які залучені до конфіденційного співробітництва. Так, забезпечення безпеки осіб, залучених до виконання завдань ОРД під час негласного і конфіденційного співробітництва розглядають як «процес, під час якого правоохоронні органи здійснюють комплекс правових, організаційно-технічних та інших заходів, які спрямовані на забезпечення захисту від протиправних посягань життя і здоров'я, житла і майна цих осіб, з метою створення необхідних умов для належного здійснення кримінального судочинства» [11, с. 12].

Відповідно до ст. 20 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» підставою застосування заходів забезпечення безпеки є дані, що свідчать про наявність реальної загрози життю, здоров'ю, житлу і майну осіб, зазначених у ст. 2 Закону. Оцінюючи цю нормативну конструкцію, Д.М. Ценов констатує, що «її змістовне наповнення не зовсім відповідає реаліям практики. Так, наголошення законодавцем на тому факті, що вжиття заходів без-

пеки може мати місце лише за наявності «реальності загрози» благам особи, спонукає до висновку, що винесення відповідного рішення можливе тільки за умови, що на момент його прийняття вже існують певні конкретні дані про зазіхання на життя, житло, майно або здоров'я особи» [12, с. 290]. В даному випадку слід погодитися з Б. Качмаром, який зауважує, що «передбачена в Законі мета застосування заходів забезпечення безпеки до осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, свідчить про те, що відповідні заходи повинні мати превентивний характер, здійснюватися попередньо, а не по факту бути реальною перешкодою протиправному посяганню на блага учасників кримінального провадження, створювати необхідні умови для належного відправлення правосуддя» [13, с. 86–88]. «Отже, вплив зацікавлених осіб на свідків, потерпілих, осіб, з якими встановлено конфіденційне співробітництво та інших учасників кримінального судочинства спрямований не лише на заподіяння останнім шкоди у будь-якому виді, а ґрунтується на досягненні головної мети – схилити їх до відмови давати показання або іншим чином сприяти правосуддю, припинити сприяння правосуддю або помститися за вже здійснене сприяння. Тобто вплив може бути вираженим у різних формах: і протиправних, і таких, які не містять у собі протиправності, вплив може бути виражений як прямо, так і завуальовано, але головним чинником виступає мета, з якою він здійснюється» [14, с. 262–263]. Така позиція ще раз підтверджує необхідність внесення відомостей про застосування заходів безпеки в контракті, адже особа, яка погоджується на конфіденційне співробітництво, повинна ще до початку такого співробітництва знати про гарантії її безпеки.

Якщо проаналізувати Закони України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» та «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», то В.Ф. Усенко виділяє наступні форми заходів безпеки, які можуть бути застосовані до конфідентів: забезпечення конфіденційний відомостей про особу; поміщення до дошкільної виховної установи або установи

органів соціального захисту населення; заміна документів та зміна зовнішності; переселення в інше місце проживання; особиста охорона, охорона житла і майна; видача спеціальних засобів індивідуального захисту і сповіщення про небезпеку; використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів, візуальне спостереження; зміна місця роботи або навчання [15].

В даному випадку ми вважаємо, що всі заходи безпеки доцільно поділити на дві окремі групи: ті, які повинні бути застосовані з самого початку конфіденційного співробітництва, та ті, які можуть бути застосовані для надання додаткових гарантій конфіденту у випадку, якщо життю чи здоров'ю особи загрожує небезпека. До першої групи повинні належати всі заходи безпеки, які забезпечують конфіденційність осіб, які залучаються до такого співробітництва: вилучення відомостей про конфідентів з матеріалів кримінального провадження, проведення процесуальних дій з такими особами поза візуальним контролем, проведення закритого судового засідання тощо. Ми вважаємо, що такі заходи повинні застосовуватися з самого початку співробітництва незалежно від того, чи загрожує особі небезпека. Така вимога в першу чергу пов'язана з самою специфікою конфіденційного співробітництва, яке передбачає негласний порядок взаємодії працівників правоохоронних органів та конфідентів. Тому в даному конкретному випадку можна вважати такі заходи те стільки заходами безпеки відносно особи, скільки заходами конспірації відповідно до вимог проведення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій.

Відповідно, друга категорія заходів буде стосуватися тих випадків, коли життю чи здоров'ю конфідента чи членів його сім'ї загрожує конкретна небезпека, на яку відповідним чином повинні зреагувати уповноважені правоохоронні органи. Доцільним буде передбачити в контракті, які саме заходи безпеки можуть бути застосовані до конфідентів, щоб у них була переконаність у тому, що представники правоохоронних органів будуть активно реагувати на будь-які загрози.

Список використаної літератури:

1. Шинкаренко І.Р., Мороз С.М. Проблеми правового регулювання використання слідчим конфіденційного співробітництва з іншими особами. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. Спецвипуск.* 2017. ч. 1. С. 243–246.
2. Багрій М.В., Луцик В.В. Процесуальні аспекти негласного отримання інформації: вітчизняний та зарубіжний досвід : монографія. Харків : Право, 2017. 376 с.
3. Уваров В.Г. Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми юридичної визначеності та ефективності. *Правова позиція.* 2016. № 2 (17). С. 163–170.
4. Савченко А.В., Матвійчук В.В., Никифорчук Д.Й. Міжнародний досвід використання агентури правоохоронних органів країн Європи і США; за ред. Я.Ю. Кондратьєва. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 2004. 60 с.
5. Маньковський Н.Я. Теоретичний та правовий аспект виконання спеціального завдання з розкриття організованого злочинного угруповання. *Законодавство України та ЄС у світлі сучасних активних реформаційних процесів* : зб. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 26 лют. 2016 р.). К., 2016. С. 38–42.
6. Климчук В.П. Правовий статус фізичних осіб, упроваджених у злочинне середовище оперативними підрозділами України і слідчими, та забезпечення їх безпеки у процесі кримінального судочинства. *Наука і правоохоронна.* 2018. № 1 (39). С. 328–336.
7. Антонов К., Гольдберг Н. Контракт як форма закріплення конфіденційного співробітництва при здійсненні негласних слідчих (розшукових) дій. *Університет митної справи та фінансів.* 2016. С. 1–11.
8. Салтиков С.М. До питання процесуального оформлення слідчим конфіденційного співробітництва в кримінальному провадженні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції.* 2017. № 6. Том 1. С. 128–132.
9. Неледва Н.В. Особливості офіційного оформлення відносин про конфіденційне співробітництво за законодавством України. *Прикарпатський юридичний вісник.* 2021. Випуск 5 (40). С. 138–143.
10. Антонов К.В. Проблеми нормативно-правового регулювання використання конфіденційного співробітництва під час досудового розслідування. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2020. № 3. С. 369–371.

11. Гордін Л.Я. Кримінально-процесуальні проблеми створення та діяльності слідчо-оперативних груп : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Ч., 2008. 23 с.
12. Ценов Д.М. Забезпечення безпеки осіб, залучених до конфіденційного співробітництва під час досудового розслідування злочинів корисливо-насиленницького спрямування. *Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка*. 2018. Вип. 4 (84). С. 287–295.
13. Качмар Б. М. Механізм забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві (кримінальний процесуальний аспект) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 198 с.
14. Карпов Н. С., Габро О. І. Державний захист та забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у судочинстві за законодавством України. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2007. Вип. 17. С. 254–266.
15. Усенко В.Ф. Правовий захист конфіденційних співробітників, як напрям удосконалення протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/3179/%D3>

Shyshatska Yu. Involvement of confidential for the conduct of hidden investigative (search) actions

In the article, the author defines the specifics of the involvement of confidential informants in the conduct of hidden investigative (search) actions, as one of the forms of confidential cooperation. Thus, the author notes that the use of confidential cooperation should not be limited to hidden investigative (search) actions, because confidential cooperation is primarily a tool, and the procedure for using such a tool should be decided by the person who conducts the relevant procedural action. Therefore, the analysis of this form of cooperation should be carried out inseparably with the analysis of the corresponding procedural action or operational search measure. The list of persons who can be involved in confidential cooperation will primarily depend on the form of such cooperation. However, any cooperation must be properly recorded. But the procedure for such fixation is not defined by the criminal procedural law. The list of key terms of the contract available in the literature is quite detailed and justified, but the author does not agree with this level of detail. In this case, such a contract is more like a job description, and not a legal document of the relationship between an authorized employee of a law enforcement agency and a confidant. The author believes that the bureaucratic nature of this document will not allow to better ensure the rights of persons involved in confidential cooperation but will only scare a potential confidant into signing such a "difficult" document in the context of a conspiracy. Most of the issues proposed to be resolved in such a document should either be resolved by other normative documents or be discussed orally without fixation. It is obvious that the conclusion of a contract better ensures the rights of all participants of confidential cooperation, but such a contract cannot settle all issues related to confidential cooperation.

Key words: *confidant, confidential cooperation, hidden investigative (search) actions, agreement, contract, operational unit employee.*